

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLANDS LÄN

Auktorisation av bilskrotare och konkurrens

Analys av konkurrenssituationen inom bilskrotningsbranschen

Redovisning av uppdrag enligt regleringsbrev

Innehållsförteckning

- 1 Sammanfattning
- 2 Uppdraget
3. Länsstyrelsens tillståndsgivning
4. Miljöbalken
5. Naturvårdsverkets föreskrifter
6. Auktoriserade bilskrotare i länet
7. Skrotningspremie
8. Producentansvar
9. Utredningens uppläggning
10. Resultat/Analys

Bilaga

Enkätundersökning

1. Sammanfattning

Enligt uppdrag i regleringsbrev för 2003 skall samtliga länsstyrelser analysera konkurrens-situationen på ett urval av marknader där länsstyrelsen är tillståndsmyndighet.

En effektiv konkurrens bidrar till att samhällets resurser används bättre, priserna pressas och utbudet av varor och tjänster blir större och mer varierat, till nytta för konsumenterna. Konkurrensen begränsas om företagen kommer överens om priser, delar upp marknader eller motverkar att nya företag kommer in på marknaden. Sådant förfarande är enligt konkurrens-lagen förbjudet.

Länsstyrelsen är tillståndsmyndighet för auktorisation av bilskrotare. Personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar får yrkesmässigt skrotas endast av en bilskrotare som är auktoriserad.

En enkätundersökning har genomförts av bilskrotningsbranschen. I Västernorrlands län finns 12 auktoriserade bilskrotare fördelade på sju kommuner och länsstyrelsen har kontaktat samtliga bilskrotare.

Undersökningen visar att det för närvarande finns en fungerande konkurrens i länet inom bilskrotningsbranschen ur konsumentens/fordonsägarens perspektiv. Länsstyrelsen har inte undersökt om bilskrotarna följer reglerna i miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter och därigenom konkurrerar på lika villkor. Frågan om bilskrotarna följer ovan nämnda regler kommer att behandlas i samband med omprövning av bilskrotarnas auktorisationer under våren 2004.

Mottagningsavgiften i länet, den avgift som bilskrotaren begär för att ta emot en skrotbil, varierar mellan 800 kronor och 1 700 kronor för en bil som är mer än 16 år gammal. För ett fordon som är äldre än 7 men högst 16 år gammalt varierar mottagningsavgiften mellan 600 kronor och 1 200 kronor. Hos sex bilskrotare varierar mottagningsavgiftens storlek beroende på om den mottagna skrotbilen är i bra skick och innehåller användbara reservdelar. Avgiften för att hämta och transportera fordon till bilskrotan varierar. Tre bilskrotare hämtar inga fordon och hos de nio bilskrotare som hämtar fordon varierar avgiften mellan 0 kronor och 900 kronor.

Den 30 juni 2004 upphör samtliga bilskrotartillstånd som meddelats för obestämd tid att gälla. Auktorisationerna måste omprövas för att verksamheten skall få fortsätta. Till dags dato har två beslut omprövats. Det finns skäl att anta att några av de i dag verksamma auktoriserade bilskrotarna inte kommer att ansöka om förnyelse av auktorisationen.

Ny miljölagstiftning kan förväntas medföra krav på stora investeringar. Detta kan i sin tur befaras leda till att flera i dag verksamma bilskrotare upphör med sin verksamhet.

Osäkerheten över vilka bilskrotningsföretag som bilproducenterna kommer att anlita som mottagningsstationer i länet kan också komma att bidra till att bilskrotare upphör med sin verksamhet.

Om det blir färre auktoriserade bilskrotare på marknaden finns en stor risk för att konkurrensen kommer att försämrats.

2 Uppdraget

I regleringsbrev för 2003 till samtliga länsstyrelser uppställer regeringen ett övergripande mål.

”Länsstyrelsen har ett fortsatt viktig roll på konkurrensområdet i enlighet med konkurrensförordningen (1993:173). Länsstyrelsen skall analysera konkurrenssituationen på ett urval av de marknader där länsstyrelsen är tillståndsmyndighet. Urvalet skall vara gemensamt för samtliga länsstyrelser och tas fram i samarbete med Konkurrensverket.

Länsstyrelserna har gemensamt, i samarbete med Konkurrensverket, överenskommit om att analysera bl a konkurrenssituationen inom bilskrotningsbranschen.

3 Länsstyrelsens tillståndsgivning/auktorisering

Enligt bilskrotningslagen får personbilar, bussar och lastbilar som har en totalvikt som inte överstiger 3 500 kilo yrkesmässigt skrotas endast av en auktoriserad bilskrotare.

Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter om auktorisering av bilskrotare.

Auktorisering av bilskrotare meddelas av länsstyrelsen i det län där bilskrotningen huvudsakligen skall ske. Auktorisering meddelas för viss tid, högst fem år, och kan förnyas efter ansökan. En auktorisering som enligt äldre bestämmelser har meddelats för obestämd tid, gäller längs till och med juni 2004.

En bilskrotare kan efter ansökan få auktorisering om;

- de tillstånd som kan behövas enligt plan- och bygglagen (1987:10) eller miljöbalken (1998:808) har meddelats för verksamheten och för upplag, byggnader eller andra anläggningar,
- sökanden innehar maskinell anläggning för omvandling av skrotbil till metallskrot eller det genom avtal med en auktoriserad bilskrotare som har sådan anläggning eller på annat sätt kan anses säkerställt att mottagna skrotbilar kommer att sluskskrotas,
- anledning inte finns att anta att sökanden åsidosätter villkor som gäller för tillstånd enligt plan- och bygglagen eller miljöbalken eller att sökanden på annat sätt handlar i strid med vad som åligger sökanden i fråga om verksamheten enligt gällande lagstiftning om bebyggelse eller miljövärd.

Auktorisering får inte meddelas den som är underårig, i konkurstillstånd eller har förvaltare enligt 11 kap 7 § föräldrabalken (1949:381).

Länsstyrelsen kan också ålägga bilskrotare att ställa säkerhet för fullgörande av sådana åtgärder för att iordningsställa platsen för bilskrotningen som i den händelse verksamheten upphör kan åläggas honom enligt föreskrift i lag.

Innan länsstyrelsen fattar beslut skall yttrande från kommunstyrelsen och polismyndigheten inhämtas.

4 Miljöbalken

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Miljöbalken skall bl a tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter. Återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi skall främjas så att ett kretslopp uppnås. Miljöbalkens bestämmelser gäller för bilskrotningsverksamhet.

I miljöbalken finns de s k allmänna hänsynsreglerna. De regler som i första hand är tillämpliga när det gäller skrotbilsverksamhet är den omvända bevisbördan enligt vilken verksamhetsutövaren skall visa att han följer de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken, och regeln att den som bedriver en verksamhet skall skaffa sig den kunskap som behövs för verksamheten. Vidare skall alla som bedriver verksamhet vidta skyddsåtgärder och att iaktta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Enligt miljöbalken skall den som bedriver verksamhet som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön utföra s k egenkontroll. Egenkontrollen innebär att den som bedriver verksamhet fortlöpande skall planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Verksamhetsutövaren skall genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön.

Kommunen där verksamheten bedrivs utövar tillsyn över verksamheten.

5 Naturvårdsverkets föreskrifter

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:2) är tillämpliga på lagring, tömning, demontering och annat yrkesmässigt omhändertagande av skrotbilar.

Föreskrifterna anger hur verksamheten skall bedrivas. Det finns bl a särskilda bestämmelser om lagring av skrotbilar före behandling och bestämmelser hur spill och avlopps- och dagvatten skall omhändertas.

Tömning, demontering och annan behandling av skrotbilar skall ske på plats med bland annat

- tät yrbeläggning och med anordningar för uppsamling av spill,
- möjlighet för tömning av vätskor även vintertid
- möjlighet till särskild lagring av vissa särskilt miljöfarliga bilkomponenter såsom batterier, oljefilter och delar som innehåller kvicksilver eller PCB.

-

Skrotbilar skall tömmas på vissa ämnen, vätskor och komponenter, demonteras eller neutraliseras samt samlas in och separatlagras på lämpligt sätt. Återanvändning och återvinning, särskilt materialutnyttjande, samt miljöriktigt bortskaffande skall främjas.

Lösa uppsamlingskärl och demonterade bildelar, som består av eller innehåller farliga ämnen skall märkas och förvaras i låsbart utrymme under tak på invallat, avloppslöst och tätt underlag. Ytterligare behandling av skrotbilar, komponenter eller material får inte utföras förrän demontering, tömning och märkning skett.

Vid platser där spill av olja eller andra kemiska produkter kan ske skall sanering- eller absorptionsmedel finnas tillgängliga. Olje- eller vätskeutsläpp på mark eller hårdgjorda ytor skall omedelbart saneras genom att jord eller absorptionsmedel schaktas bort eller tas om hand på annan sätt.

Utbränning av skrotbilar, kabelbränning eller förbränning av annat avfall får inte ske.

Sammanfattningsvis får konstateras att de nya miljökrav som införts för bilskrotare kan förväntas medföra stora investeringar för bilskrotarna.

6 Auktoriserade bilskrotare i länet

I Västernorrlands län finns för närvarande tolv auktoriserade bilskrotare fördelade på sju kommuner enligt nedanstående uppräknig. År 1998 fanns sexton auktoriserade företag.

Den 1 juli 2001 ändrades reglerna i 2 § bilskrotningsförordningen. Enligt förordningen skall auktorisation meddelas för viss tid, högst fem år, och kan förnyas efter ansökan. Enligt övergångsbestämmelserna upphör nuvarande tillstånd den 1 juli 2004. Under år 2001 informerades länsstyrelsen länets samtliga bilskrotare om de ändrade reglerna och i samband med detta meddelade fyra bilskrotare att de upphört med verksamheten.

De tolv auktoriserade bilskrotningsföretagen är:

Ånge kommun

1. Jonnys Bildemontering HB

Sundsvalls kommun

2. Svartviks Bildemontering AB
3. Sundsvalls Bildemontering AB
4. Medskogsbrons Bilskrot AB

Timrå kommun

5. Glenn Blom, enskild firma Bloms Bilskrot

Härnösands kommun

6. Nils Gösta Hansson, enskild firma Hanssons bilskrot

Kramfors kommun

7. Tommy Frölander, enskild firma Dannero Bildemontering
8. Ådalens Bildemontering AB

Sollefteå kommun

9. Ulf Andersson, enskild firma Sollefteå Bildemontering

Örnsköldsviks kommun

10. Bengt-Erik Näslund, enskild firma Näslunds Traktor & Bildemontering
11. Lindgrens Bildemontering AB
12. Bildelshuset i Örnsköldsvik AB

7 Skrotningspremie

Enligt bilskrotningsförordningen utgår skrotningspremie i samband med avregistrering av ett fordon. Avregistreringen görs av den som är behörig och har auktorisation för bilskrotning. Skrotningspremien betalas ut till den som vid avregistreringen är antecknad som ägare i vägtrafikregistret och i nästan samtliga fall i länet görs ägarebyte från tidigare fordonsägare till den auktoriserade bilskrotaren när fordonet lämnas in för skrotning.

Skrotningspremien för en bil som inte omfattas av producentansvar utgår enligt följande;

- 700 kronor om bilen är högst 7 år gammal
- 1 200 kronor om bilen är mer än 7 år gammal men högst 16 år gammal
- 1 700 kronor om bilen är mer än 16 år gammal när den avregistreras.

När fordonet lämnas in för skrotning betalas en mottagningsavgift som bilskrotaren bestämmer. Den auktoriserade bilskrotaren gör ägarebyte och premien (beroende av fordonets ålder) betalas således ut från Vägverket till bilskrotaren. Eventuell mellanskillnad, mellan premien och mottagningsavgiften, betalas kontant ut till föregående bilägare när fordonet lämnas in eller hämtas för skrotning.

8 Producentansvar

I förordningen (1997:788) om producentansvar för bilar regleras producenters skyldigheter när det gäller uttjänta bilar. Med ”producent” avses den som yrkesmässigt i Sverige tillverkar eller till Sverige för in bilar. Producentansvar gäller för bilar som registrerats efter den 31 december 1997.

En producent skall underlätta för bilägare som vill skrota sina bilar och anvisa lämpliga ställen för mottagning av sådana bilar. Producenten är också skyldig att se till att bilen blir omhändertagen för skrotning enligt reglerna i bilskrotningslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

BIL Producentansvar Sverige AB är ett helägt företag av biltillverkare och importörer i Sverige. Företaget har som uppgift att stödja medlemmarna som är organiserade i BIL Sweden. Enligt företaget så har tillverkare och importörer i Sverige byggt upp ett nätverk av mottagningsstationer med geografisk spridning över hela landet för att klara behandlingen av skrotbilar på ett miljöriktigt sätt. Utöver kraven på att de ska vara auktoriserade och följa gällande lagkrav och föreskrifter, ställer bilindustrin egna krav. Kraven syftar till att säkerställa en samverkan som gagnar bilindustri, demonteringsföretag samt övriga berörda branscher och kunder.

9 Utredningens uppläggning

För att fullgöra regeringsuppdraget har en studie genomförts i syfte att åstadkomma en prisjämförelse ur konsumentens perspektiv och att påvisa konsumentens möjlighet att välja olika auktoriserade bilskrotare.

Enkätens utformning och enkätsvaren redovisas i bilaga 1.

För materialinsamling har länsstyrelsen har per telefon kontaktat samtliga auktoriserade bilskrotare i länet och en enkät har besvarats per telefon.

10. Resultat/Analys

I Västernorrlands län finns sammanlagt 12 auktoriserade bilskrotare och i varje kommun finns minst en bilskrot etablerad. Närheten till flera olika bilskrotare innebär att fordonsägare har en möjlighet att välja den bilskrotare som lämnar de bästa villkoren.

Mottagningsavgiften i länet, den avgift som bilskrotaren begär för att ta emot en skrotbil, varierar mellan 800 kronor och 1 700 kronor för en bil som är mer än 16 år gammal. För ett fordon som är äldre än 7 men högst 16 år gammalt varierar mottagningsavgiften mellan 600 kronor och 1 200 kronor.

Hos sex bilskrotare varierar mottagningsavgiftens storlek beroende på om den mottagna skrotbilen är i bra skick och innehåller användbara reservdelar.

Avgiften för att hämta och transportera fordon till bilskroten varierar. Tre bilskrotare hämtar inga fordon och hos de nio bilskrotare som hämtar fordon varierar avgiften mellan 0 kronor och 900 kronor.

I de allra flesta fall görs ägarebyte från fordonsägaren till bilskrotaren. Detta innebär att bilskrotningföretaget erhåller skrotningpremien och tidigare fordonsägare får eventuell mellanskillnad mellan skrotningpremien och mottagningsavgiften kontant när fordonet lämnas in för skrotning.

Den senaste prishöjningen av mottagningsavgiften skedde under år 2002 hos elva bilskrotningföretag. Hos ett företag skedde senaste prishöjningen år 2000. Bilskrotarna har per telefon uppgett att det var bl a de nya kostnaderna för återvinning av glas som var anledningen till prishöjningen.

Undersökningen visar att det för närvarande finns en fungerande konkurrens i länet inom bilskrotningsbranschen ur konsumentens/fordonsägarens perspektiv. Det finns flera aktörer på marknaden och dessa tillämpar olika villkor i förhållande till fordonsägarna. Det är alltså möjligt för fordonsägare att göra en jämförelse av villkoren hos de olika aktörerna och välja den bilskrotare som erbjuder de förmånligaste villkoren.

Länsstyrelsen har inte undersökt om bilskrotarna följer reglerna i miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter och därigenom konkurrerar på lika villkor. Frågan om bilskrotarna följer ovan nämnda regler kommer att behandlas i samband med omprövning av bilskrotarnas auktorisationer under våren 2004.

För att uppfylla miljökraven kommer flera av bilskrotarna att tvingas till stora investeringar. Det är tveksamt om alla i dag verksamma bilskrotare kommer att finnas kvar på marknaden i framtiden. Länsstyrelsen ser därigenom en risk för att konkurrenssituationen kommer att försämrats.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har planeringsdirektör Lars Gunnar Rönnqvist och rättschef Lars Nyberg deltagit.

Gunnar Westman
Chef för förvaltningsavdelningen

Barbro Nyström
Länsstyrelsens kontaktperson i
konkurrensfrågor

Källförteckning:
Bilskrotningslagen (1975:343)
Bilskrotningsförordningen (1975:348)
Miljöbalken (1998:808)
Förordning (1997:788) om producentansvar
Naturvårdsverkets handbok 2001:8, Bilskrotning
Naturvårdsverkets föreskrifter 2002:2
BIL Producentansvar Sverige AB:s skrift, "Bilens återvinning"
Enkätundersökning med länets bilskrotare
Länsstyrelsens förteckning över auktoriserade bilskrotare

Bilaga

Enkätundersökning

Frågor till länets bilskrotare

1. Vad är Er mottagningsavgift för att ta emot, utfärda skrotningsintyg och miljöbehandla en bil som är

- mer än 16 år gammal?
- mer än 7 högst 16 år gammal?
- påverkas mottagningsavgiften av om den mottagna bilen är i bra skick och innehåller användbara reservdelar?
- Tillämpar ni fasta priser? Om "JA": vilket pris?

2. Vad är Er hämtningsavgift inom det område som angetts i auktorisationsbeslutet (normalt kommunen)?

3. Görs avställning och ägarbyte från kunden till Er?

4. När skedde senaste prishöjningarna (4a)(mottagningsavgifter); och med vilka belopp (4b) (pris och höjning).

Firma förteckn sid 7	Fråga 1a	Fråga 1b	Fråga 1 c	Fråga 1 d	Fråga 2	Fråga 3	Fråga 4a	Fråga 4 b
1	1 000	1 000	Nej	Ja	Varierar	Oftast	2002	500
2	1 700	1 200	Nej	Ja	Hämtar inte	Ja	2002	500
3	800	800	Ibland	Ja	4-500	Ja	2000	300
4	800	700	Ja	Nej	Hela avgifte	Ja	2002	300
5	1 000	1 000	Ja	Nej	400	Ja	2002	200
6	1 200	1 200	Nej	Ja	Hämtar inte	Ja	2002	200
7	1 100	600	Ja	Ja	Högst 600	Ja	2002	100
8	1 200	1 200	Ja	Nej	Ca 400	Ja	2002	200
9	1 400	1 200	Ja	Nej	Ingen avgift	Ja	2002	300
10	1 100	1 100	Nej	Ja	Mot premien	Ja	2002	600
11	1 200	1 200	Nej	Ja	Hämtar inte	Oftast	2002	200
12	1 200	1 200	Ja	Nej	300	Ja	2002	200